

A. G. High School and G. & D. Parikh Higher Secondary School

Navrangpura, Ahmedabad - 380 009.

S.A. : 1 Examination : 2014

Date : 20-09-2014

Std. : 10 (English Medium)

Marks : 100

Day : Saturday

Subject : Sanskrit

Time : 3:00 Hrs.

PART : A

Marks: 50

Section - A

समुचितम् उत्तरं चिनुत ।

(50)

1. घीवराणां वचनं कीदृशम् आसीत् ?
(A) विषोपमम् (B) अनलोपम्
(C) कुलिशोपमम् (D) कृतान्तेपमम्
2. घटोत्कचः कस्य पुत्रः आसीत् ?
(A) भीमः (B) भिष्मः
(C) दुर्योधनः (D) धृतराष्ट्रः
3. घटोत्कचः कस्य दूतः आसीत् ?
(A) जनार्दनस्य (B) दुर्योधनस्य
(C) धृतराष्ट्रस्य (D) युधिष्ठिरस्य
4. श्रेष्ठीपुत्रः किमर्थं देशम् अभ्रमत् ?
(A) धनार्जनार्थम् (B) विद्याग्रहणाय
(C) दाराग्रहणाय (D) धनग्रहणाय
5. इन्धनानि जलेन शमयित्वा कन्या किं प्राप्तवती ?
(A) कृष्णाङ्गरान् (B) काष्ठानि
(C) जलम् (D) शाकम्
6. कीदृशाः जनाः एकस्मिन् स्थाने भ्रमन्ति ।
(A) अनार्थेषु पतिताः (B) चौरकर्मेषु पतिताः
(C) आलस्येषु पतिताः (D) व्यसनेषु पतिताः

समुचितम् उत्तरं चिनुत ।

7. जाया कस्मै मधुमती वाचं वदतु ?
(A) पत्ये (B) मात्रे
(C) भ्रातरे (D) भगिन्ये
8. कीदृशः तातः पुत्रं समादिशत् ?
(A) सुखहिते रतः (B) पुत्रहिते रतः
(C) देवहिते रतः (D) धनहिते रतः
9. अव्यवस्थित चित्तस्य प्रसादः कीदृशः ?
(A) भयङ्करः (B) दयनीयः
(C) अनुकरणीयः (D) तुष्टीरः

10. पुरुषः केन परीक्ष्यते ?
 (A) शीलेन (B) धनेन
 (C) पदेव (D) कनकेन
11. भक्तः किं न जानाति ?
 (A) ज्ञानयोगं (B) ध्यानयोगं
 (C) कर्मयोगं (D) यज्ञयोगं

शब्दरूपाणाम् परिचयं कारयत ।

12. द्वितीया बहुवचनस्य रूपं अस्ति ।
 (A) शालाम् (B) शालायाम्
 (C) शालान् (D) शालाः
13. 'हरिणा' पदस्य विभक्तिः वचनं च अस्ति ।
 (A) चतुर्थी एकवचनं (B) द्वितीया बहुवचनं
 (C) तृतीया एकवचनं (D) सप्तमी द्विवचनं

शब्दरूपाणाम् परिचयं कारयत ।

14. 'लीलया' पदस्य विभक्तिः वचनं च अस्ति ।
 (A) तृतीया एकवचनं (B) चतुर्थी एकवचनं
 (C) षष्ठी एकवचनं (D) सप्तमी एकवचनं
15. 'कायेषु' पदस्य विभक्ति वचनं च अस्ति ।
 (A) द्वितीया एकवचनं (B) सप्तमी एकवचनं
 (C) तृतीया एकवचनं (D) संबोधनं बहुवचनं

शब्दरूपाणाम् परिचय कारयत ।

16. 'अस्माकम्' पदम् वर्तते -
 (A) प्रथमः एकवचनं (B) द्वितीया बहुवचनं
 (C) षष्ठी बहुवचनं (D) सप्तमी बहुवचनं

धातुरूपाणाम् परिचयं कारयत ।

17. 'भ्रमन्ति' क्रियापदं अस्ति ।
 (A) विध्यर्थस्य (B) भविष्यकालस्य
 (C) भूतकालस्य (D) वर्तमानकालस्य
18. 'अगच्छत्' क्रियापदं अस्ति ।
 (A) मध्यम-पुरुषस्य (B) उत्तम पुरुषस्य
 (C) अन्य पुरुषस्य (D) भविष्यकालस्य
19. 'करिष्यतः' क्रियापदम् अस्ति ।
 (A) विध्यर्थ अन्य पुरुषस्य (B) अन्यपुरुषस्य द्विवचनस्य
 (C) वर्तमानकाल द्विवचनस्य (D) आज्ञार्थ अन्यपुरुष एकवचनस्य

धातुरूपाणाम् परिचय कारायत ।

20. 'भवतु' क्रियापदम् अस्ति ।

(A) अन्यपुरुष एकवचनस्य

(B) मध्यमपुरुष बहुवचनस्य

(C) अन्यपुरुष बहुवचनस्य

(D) उत्तमपुरुष एकवचनस्य

21. 'दहेत्' क्रियापदम् अस्ति ।

(A) वर्तमानकालस्य

(B) विध्यर्थस्य

(C) भविष्यकालस्य

(D) आज्ञार्थस्य

रिक्तस्थानां पूर्तिः ।

22. भवन्तः अपि क्रूरतराः ।

(A) राक्षसान्

(B) राक्षसात्

(C) राक्षसेभ्यः

(D) राक्षसेषु

23. जनः सुखमयं संसारं समुद्रं प्राप्तुं न शक्नोति ?

(A) शक्तिमतिक्रम्य

(B) निमज्जितः

(C) अतिभारात्

(D) भाररूपः

रिक्तस्थानां पूर्तिः ।

24. पुत्रः अनुव्रतः भवतु ।

(A) मित्रस्य

(B) मातुः

(C) पितुः

(D) स्वसुः

कृदन्त प्रकारं लिखतं ।

25. तदद्य आहारवृत्तिः सञ्जाता । अत्र रेखाङ्कितं पदं वर्तते ।

(A) वर्तमानकृदन्तं

(B) कर्मणि भूतकृदन्तं

(C) सबन्धकभूतकृदन्तं

(D) विद्यर्थ कृदन्तं

26. श्रोतव्यः जनार्दनस्य संदेशः । अत्र रेखाङ्कितं पदं वर्तते ।

(A) कर्तरिभूतकृदन्तं

(B) वर्तमान कृदन्तं

(C) विद्यर्थ भूतकृदन्तं

(D) हेत्वर्थ भूतकृदन्तं

सन्धिविच्छेदं : कुरुत ।

27. 'शकुनिरेषः' । अस्य सन्धिविच्छेदं अस्ति ?

(A) शकुनिः + रेषः =

(B) शकुनिः + एषः =

(C) शकुनिः + ए + षः =

(D) शकुनिः + एषा =

28. 'अतस्तत्र' । अस्य सन्धिविच्छेदं अस्ति ?

(A) अतस् + तत्र =

(B) अतः + त + अत्र =

(C) अतो + तत्र =

(D) अतः + तत्र =

समासप्रकारं लिखत ।

29. 'सुखपूर्णम्' इतस्य समासप्रकारः कः ?
 (A) बहुव्रीहि (B) तृतीया तत्पुरुषः
 (C) कर्मधारय (D) षष्ठी तत्पुरुषः
30. 'प्रत्युत्पन्नमतिः' इत्यस्य समासप्रकारः कः ?
 (A) द्वन्द्व (B) तत्पुरुष
 (C) बहुव्रीहि (D) कर्मधारय

काल-अर्थात्मक परिवर्तनस्य प्रश्नौ :

31. अकरोत् । अस्य वर्तमानकाले परिवर्तितम् रूपम् अस्ति ।
 (A) करिष्यति (B) करोतु
 (C) करोति (D) क्रियन्ते
32. 'अस्ति' । अस्य ह्यस्तनभूतकाले परिवर्तितं रूपम् अस्ति ।
 (A) अस्यति (B) आसीत्
 (C) आसन् (D) अक्ष्यति

'स्म'रूप विषयक प्रश्नः 'स्म' प्रयोगं कुरुतः ।

33. तस्याः रूपसम्पदा अभिभूतः सः अचिन्तयत् ।
 (A) अचित्यतिस्म (B) चिन्तयन्तिस्म
 (C) चिन्तयतिस्म (D) चिन्तयामि स्म

उपपदविभक्तेः प्रयोगविषयकः प्रश्नः

34. श्री कृष्णाः सह द्वारिकानगर्या अगच्छत् ।
 (A) बलरामं (B) बलरामेण
 (C) बलरामात् (D) बलरामे
35. अलम् (Enough) योगे का विभक्तिः ।
 (A) चतुर्थी (B) तृतीया
 (C) पञ्चमी (D) प्रथमा

संख्यावाचकप्रश्नः

36. 'संख्यावाचकं योग्यं पदं सूचयत - गमनमार्गं विध्नाः भवन्ति ।
 (A) एकः (B) सप्त
 (C) त्रयः (D) चत्वारः

अव्ययविषयकः प्रश्नः

37. यत्र धूमः वधिः । रेखाङ्कितस्य पदस्य स्थाने योग्यं अव्ययपदं चिनुत ।
 (A) तत्र (B) अत्र
 (C) सर्वत्र (D) तथा

कर्तृ-कृतिविषयक प्रश्नः

38. गुणवती कन्या पाठस्य मूलकृतिः का ?
 (A) विवाहमहोत्सवः (B) दशकुमारचरितम्
 (C) दूतोघटोत्कचम् (D) कथासरित्सागरः

39. अनुव्रतः पितुः पुत्रो । अयं मन्त्रः कस्य वेदस्य अस्ति ?

- (A) यजुर्वेदस्य (B) ऋग्वेदस्य
(C) अथर्ववेदस्य (D) सामवेदस्य

शब्दविषयक प्रश्नः

40. 'कृतान्तः' शब्दस्य कः अर्थः ?

- (A) Vishnu (B) Shre Krishna
(C) Yamuraja (D) Ray of sun

41. 'फेनिल' शब्दस्य कः अर्थः ?

- (A) Truth (B) Water
(C) Phynile (D) Soap

पुरुषवचव्यवस्था विषयक प्रश्नः

42. पुरुष वचनानुसारः प्रयोगः वर्तते -

- (A) एतत् पात्रम् मम न सन्ति । (B) एते पात्रे मम न अस्ति ।
(C) एतानि पात्राणि मम न सन्ति । (D) एतानि पात्राणि मम न स्तः

समानार्थी शब्दविषयक प्रश्नः ।

43. 'दारा' शब्दस्य समानार्थी शब्दः कः ?

- (A) भार्या (B) भारः
(C) भर्ता (D) कन्या

विरुद्धार्थी शब्दविषयक प्रश्नः ।

44. 'सत्वरम्' शब्दस्य विरुद्धार्थकः कः ?

- (A) झटिति (B) शनैः
(C) नीचैः (D) उपरि

रूपनिर्माणं कुरुत ।

45. 'काय' शब्दस्य सप्तमी एकवचनस्य रूपम् अस्ति ।

- (A) कायस्य (B) काययोः
(C) काये (D) कायेषु

46. 'बालायाम् वचनानुसार रिक्तस्थाने -

- (A) बालयोः, बालेषु (B) बालौ, बालाः
(C) बालयोः, बालासु (D) बालौ, बालान्

रूपनिर्माणं कुरुत ।

47. भवेताम् भवेषुः । वचनानुसारं रिक्तस्थाने भवति

- (A) भवेत् (B) भवानि
(C) भवतु (D) अभवत्

48. चलति चलन्ति पुरुषानुसारं रिक्तस्थाने भवति ।

- (A) चलथः (B) चलत
(C) चलतः (D) चलसि

उचित पद - संयोजनात्मक प्रश्नः ।

49. कविभासेन का कृतिः लिखिता ।

- (A) रामायणम् (B) अभिज्ञानशाकुन्तलम्
(C) दूत घटोत्कचम् (D) उत्तररामचरितम्

वाक्यं कः वदति इति प्रश्न ।

50. 'शान्तम् पापम् शान्तम् पापम् । इथि वाक्यं कः वदति ?

(A) दुर्योधनः

(B) घटोत्कचः

(C) धृतराष्ट्रः

(D) शकुनिः

•••

PART - B

SECTION : A

अधोलिखितस्य गद्यांशस्य आङ्ग्लभाषायां अनुवादं कुरुत ।

(04)

1 अथ तयोः निश्चयं ज्ञात्वा अनागतिविधाता निष्क्रान्तः सह परिजनेन । द्वौ इमौ तत्रैव जलाशये स्थितौ । अपरेद्युः धीवरैः आगत्य जलाशये जालं क्षिप्तम् । जालेन बद्धः प्रत्युत्पन्नमतिः मृतवद् आत्मानं संदर्श्य स्थितः । ततो जालाद् अपसारितः यथाशक्तिः उत्प्लुत्य गम्भीरं नीरं प्रविष्टः ।

अथवा

काञ्चीनगरे शक्तिकुमारोः नाम एकः श्रेष्ठपुत्रः प्रतिवसतिस्म । स यदा स्वीकयस्य जीवनस्य द्वाविंशतितमे वर्षे प्रविष्टस्तदा चिन्तामापन्नः नास्ति दारविहीनानाम् अनुरूपगुणदाराणां च सुखम् । तत्कथं गुणवती भार्याम् अहं विन्देयमिति ॥

अधोलिखितयोः वाक्ययोः आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत ।

(02)

1. अस्माकं जीवनमेव नदी । परिवारः प्रवाहरूपः तत्रस्नेहरूपं जल वहति ।

अथवा

पयः पावक्योरिव धर्मक्रोधये रेकत्रवृत्तिः । आलोकमयहाय कथं तमसि निमज्जसि ।

कस्यचित् एकस्य उपरि संक्षेपेण आङ्ग्लभाषायां टिप्पणी लिखत ।

(02)

Physical effects of wrath

OR

Planning of the excellent girl

कस्यचित् एकस्य उपरि संक्षेपेण आङ्ग्लभाषायां टिप्पणी लिखत ।

(02)

Shaktikumar's planning for test.

अधोलिखितानां प्रश्नानां एकवाक्येन संस्कृतभाषायां उत्तरं लिखत ।

(04)

5 कः मत्स्यः घीवरैः व्यापादितः ?

6 कन्या तण्डूलान् केन प्रश्नावलितवती ?

7 कीदृशः जनाः एकस्मिन् स्थाने भ्रमन्ति ?

8 कृतबुद्धयः कथं पश्यन्ति ?

SECTION : B

अधोलिखितेषु कस्यचित् एकस्य पद्यस्य आङ्ग्लभाषायां अनुवादं कुरुत । (04)

प्रारभ्यते न खलु विघ्नभयेन नीचैः
 प्रारभ्यविघ्नविहताः विरमन्ति मध्याः ।
 विघ्नैः पुनः पुनरपि प्रतिहन्यमानाः
 प्रारभ्यचोत्तमजनाः न परित्यजयन्ति ॥

अथवा

न जानामि पुण्यं न जानामि तीर्थं
 न जानामि मुक्तिं लयं वा कदाचित् ।
 न जानामि भक्तिं व्रतं वापि मातः
 गतिस्त्वं गतिस्त्वं त्वेमेका भवानि ॥

10 अधोलिखितयोः पद्याशयोः आङ्ग्लभाषायं अनुवादं कुरुत । (02)

1 शत्रोरपि गुणाः ग्राह्याः दोषास्त्याज्याः गुरोरपि ॥
 2 क्षणेरुष्टः क्षणेतुष्टः रुष्टः तुष्टः क्षणे क्षणे ।

11 कस्यापि एकस्य विचारस्य विचारं कुरुत । (आङ्ग्लभाषायाम्) (03)

कः सेयितव्ये । महावृक्षः (अथवा) कालेवर्षतु पर्जन्यः

12 वाक्यार्थस्य विस्तारं कुरुत । (आङ्ग्लभाषायाम्) (03)

तथा चर्तुभिः पुरुषः परीक्ष्यते

SECTION : C

अधोलिखितानाम् प्रश्नानां उत्तराणि आङ्ग्लभाषायाम् लिखत । (गद्यपाठतः एव)

- 13 What was the opinion of अनागतविधाता ? (02)
 14 Describe Arjun's lamentation on Abhimanu's death. (02)
 15 Why does not deserve real happiness ? (02)

अधोलिखितानाम् प्रश्नानां उत्तराणि आङ्ग्लभाषायाम् लिखत । (पद्यपाठतः एव)

- 16 How is gold tested ? (02)
 17 Whom did Durvasa curse ? Why ? (02)

प्रदत्तान् शब्दान् प्रयुज्य संस्कृतानुवादं कुरुत ।

- 18 We are not the killer of an enemy (अस्मद् दूतघातक न) (01)
 19 I bring vegetable, hee and oil for money. (धन, शाक धृत तैल च आ+नी) (01)

SECTION : D

- 20 नाट्याशस्य आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (नाट्यशांत् एव) (04)
- धृतराष्ट्रः एहि एहि पुत्र ।
घटोत्कचः अहो कल्याणः खलु अत्रभवान् । कल्याणानां प्रसूतिः पितामहमाह भगवान् चक्रायुधः ।
धृतराष्ट्रः (आसनात् उत्थाय) किमाज्ञापयति भगवान् चक्रायुधः
घटोत्कचः न न न । आसनस्थेन एव भवता श्रोतव्यो जनार्दनस्य संदेशः
धृतराष्ट्रः पदाज्ञापयति भगवान् (चक्रायुधः (उपविशति)
- अथवा
- सुनीतः न जानामि । प्रथमं कथयतु यत् प्रस्तरादयः किं कुर्वन्ति ?
पुनीतः प्रस्तरादयस्तु अचेतनाः सन्ति । ते स्वयं क्रियां कर्तुं न समर्थाः न भवन्ति । अतः ते तथैव तिष्ठन्ति ।
सुनीतः सचेतनाः पशवः पक्षिणश्च किं कुर्वन्ति ?
पुनीतः एते घटनया । उत्थितात् ध्वनेः भयमनुभवन्ति । अतः घटनास्थलात् दूरे धावन्ति ।
- 21 कस्यचित् एकस्य उपरि संक्षेपेण टिप्पणी लिखत । (आकालभाषायाम्) (02)
Characterisation of Ghatotkacha.
- अथवा
- Message conveyed by Srikrishna
- 22 श्लोकपूर्तिं कुरुत । (02)
आपत्सुरामः जनेयः ।
- 23 श्लोकपूर्तिं कुरुत । (02)
अनाथो..... भवानि।
- 24 जनार्दनस्य पश्चिमः सन्देशः श्रोतव्यः (किम्) (01)
- 25 अस्माभिः रात्रौएव समीपः सरः गन्तव्यम् (किम्) (01)